

COLECTIVELE ȘANTIERELOR ALE CĂROR RAPOARTE
DE ACTIVITATE SE PUBLICĂ ÎN NUMĂRUL DE FAȚĂ,
AU FOST ALCĂTUITE PRECUM URMEAZĂ:

Șantierul Poiana: Eug. Chirilă; N. Constantinescu; R. Florescu; N. Gostar; H. Mihăescu; A. Nițu; Ec. Vulpe; R. Vulpe (Responsabil); Studenții: St. Kiss; R. Petre; Emilia Purge-Gostar; Gh. Smarandachi; St. Ștefănescu.

Șantierul Grădiștea Muncelului; I. Berciu; C. Daicoviciu (Responsabil); A. Falko; St. Ferenczi; O. Floca; M. Munteanu; M. Macrea; D. Radu; M. Rednik (desenator); P. Duca (laborant). Studenții: Augustin Deac; Adam Dankanics; Gheorghe Enașcu; Francisc Fodor; Ladislau Fodor; Lazăr Galio; Ion Mitrofan; Silvia Valea.

Șantierul Histria: C. Călinescu; V. Canarache; Gh. Cantacuzino; I. Casan; Em. Condurachi (Responsabil); S. Dimitriu; Gr. Florescu; P. Năsturel; D. Popescu; D. Pippidi; I. Stoian; D. Teodorescu; R. Vincenz. Studenții: Petre Alexandrescu; Florica Demetrescu; Ion Jiviu; Anca Ionescu-Muscel; Doina Petrescu; Emilian Popescu; Nubar Sambarsumian; Elena Stoianovici; Judita Vincler.

Șantierul Slavii din Ardeal: N. Covaci; K. Koredt (Responsabil); T. Moț; D. Popescu; V. Popescu; M. Russu. Studenții: Costan Crișan; Doruțiu; G. Ferenczi; M. Kovacs; E. Lay.

Șantierul Garvăn: I. Barnea; Eugen Comșa; Ștefan Constantinescu; N. Covaci; Gr. Florescu; Bucur Mitrea; Dumitru Protase; Gh. Ștefan (Responsabil); Virgil Vătășanu. Studenții: Ion Apostol; Emilian Bold; Petru Căpătână; Tiberiu Cardaș; Petre Diaconu; Alexandru Popa; Gheorghe Popilian; Ion Purice; Alexandru Szabo.

Șantierul Valea Jijiei: Al. Alexandrescu; Alex. Brateanu; Adrian Florescu; Ion Nestor (Responsabil); Anton Nițu; Mircea Petrescu-Dâmbovița; Zoltan Székely; Eugenia Zaharia-Petrescu. Studenții: Cleopatra Ciaglăc; Iuliu Ciubotaru; Victor Condurachi; Gheorghe Dănilă; Arpad Deak; Ioana Lungeanu; Trifu Martinovici; Ștefan Olteanu; Dragomir Ștefan; Olga Ștefănescu.

Șantierul Traian: Viorica Balan; Hortensia Dumitrescu (Responsabil); Constantin Mătașe; Corneliu Mateescu; D. Vladimir. Studenții: Ion Dragomir; Constantin Florea; Radu Florescu; Ion Nacu; Achim Popescu; Marin Rădulescu; Silvia Zderciuc.

Șantierul Verbicioara: D. Berciu (Responsabil); D. Boeșteanu; E. Comșa; Corneliu Mateescu; Seb. Morintz; C. Nicolaescu-Plopșor; S. Popescu-Ialomița; C. Preda. Studenții: N. Nicolescu; Al. Păunescu; St. Roman.

Șantierul Suceava: Al. Alexandrescu; Barbu Cămpina; Grigore Foiț. Letiția Lăzărescu; Ion Nestor (Responsabil); Natalia Perlescu; Eugen Petrescu; Vlad Zira. Studenții: Alex. Brăteanu; Trifu Martinovici; Mircea Matei; Ion Purice; Dragomir Ștefan; Ștefan Ștefănescu; Matei Vlad.

forma unor tracersi în revistă a unor articole și recenzii, ea își găsește mereu oglindirea și în paginile revistei „V.D.I.” Realizările arheologiei sovietice sunt relevate de guvern prin acordarea în repetate rânduri a premiilor Stalin pentru cercetări arheologice.

Știința arheologică a obținut aceste succese incontestabile parcurgând un drum lung și complicat, pe care, alături de o serie de realizări, s'au făcut și diferite greșeli. Acesta, pentru știința istorică marxist-leninistă, era un drum de luptă dus împotriva științei burgheze. În istoria arheologiei sovietice au existat și încercări de lichidare a ei ca știință în general, precum și alte tendințe lichidatoare. Arheologiei sovietice i-a fost dat să sufere influența dăunătoare a „școlii lui P. Crovski”, care s'a manifestat în deosebi prin înlocuirea studiului concret al faptelor cu o sociologizare abstractă. Observațiunile istorice ale lui I. V. Stalin, S. M. Chirov și A. A. Jdanov cu privire la conșpectele manualelor de istorie și rezoluția Consiliului Comisarilor Poporului al U.R.S.S. și a C.C. al P.C. (b) cu privire la „predarea istoriei civile în școlile din U.R.S.S.” au ajutat pe arheologi să birue influența scolastice și a schematismului de bucheri, și au trezit avântul activității de cercetare. De atunci a început o dezvoltare deosebit de reușită a științei arheologice sovietice.

Arheologii sovietici au luptat mereu împotriva „științei” burgheze de peste hotare. Arheologii sovietici, împreună cu etnografii și antropologii sovietici, au desvăluit esența reacționară și plină de ură față de om, a teoriilor rasiste ale „savanților” germano-fasciști, anglo-americani, etc., care s'au pus în mod deschis în slujba politicii imperialiste a colonizatorilor și ațâțătorilor la război. Totodată, arheologii sovietici, urmând îndrumările date de partidul nostru, au luptat mereu împotriva pătrunderii în știința sovietică a influenței științei burgheze, împotriva cosmopolitismului, lipsei de principialitate și apolitismului.

Totuși, până nu de mult, arheologia sovietică a fost influențată de teoriile lui Marr și ale adepților lui. Chiar arheologii care nu erau adepții lui Marr nu și-au dat seama de fondul vulgarizator și pseudo-marxist al așa zisei „învățătur: noi despre limbă”. Afară de lingvistică, numele lui Marr a fost cel mai mult legat de arheologie. Numai demascarea lui N. I. Marr de către tovarășul Stalin, ca un simplicator și un vulgarizator al marxism-leninismului, a ajutat și pe arheologii adepți ai lui Marr să înțeleagă greșelile și rătăcirile lor.

Însă o renunțare formală la tezele greșite nu a însemnat în fond o biruire a acestora. Lucrările geniale ale tovarășului Stalin ne înarmează pentru biruirea greșelilor și lipsurilor din activitatea noastră, și de aceea, prima etapă în însușirea acestor lucrări a fost critica greșelilor făcute de Marr, alături de studierea problemelor noi care apar. Oare putem socoti această etapă ca parcursă? Desvăluirea greșelilor trebuie să joace un rol mare în dezvoltarea ulterioară a științei; noi nu putem spune că în această privință a fost făcut totul. Tezele cu totul greșite ale lui N. I. Marr, care și-au găsit oglindirea în lucrările arheologilor — situarea limbii în suprastructură, afirmarea despre caracterul de clasă al limbii și despre caracterul *stadial al* dezvoltării limbii — sunt arătate în articolele tovarășului Stalin;

însă câte greșeli izolate, care rezultă de aici, mai există încă în lucrările arheologilor, și câtă muncă trebuie să se depună, pentru desrădăcinarea acestor greșeli, toate acestea nu sunt încă pe deplin apreciate de toți savanții noștri.

La consiliile științifice care au avut loc la Institutul de Istorie a Culturii Materiale al Academiei de Științe a U.R.S.S. — instituția arheologică științifică centrală a țării noastre — se auzeau voci diferite care susțineau că Marr nu a avut niciodată vreo legătură cu arheologia sovietică, că ea s'a desvoltat pe căile ei juste, și că deaceea nu este nimic de spus despre greșelile arheologilor, care au avut numai o „simpatie față de teoria academicianului Marr”. Unii afirmau ceva ca totul opus: Marr a creat o „învățătură nouă greșită despre limbă”, însă, în domeniul arheologiei, lucrările sale sunt prețioase, el a fost un arheolog de seamă, creatorul științei arheologice sovietice.

În consiliul științific al secției din Leningrad a Institutului de Istorie a Culturii Materiale al Academiei de Științe a U.R.S.S., după o jumătate de an dela intervențiile istorice ale tovarășului I. V. Stalin, cu privire la problemele lingvistice, în raportul prof. A. P. Ocladnicov, ca și înainte, în ciuda faptelor, N. I. Marr este declarat drept un arheolog sovietic de seamă. După raportor, au participat la discuții și câțiva colaboratori. V. I. Răvdonicas și A. N. Bernștam au preamărit unele merite închipuite ale lui N. I. Marr în arheologia sovietică. A. N. Bernștam a propus ca una dintre sarcinile arheologilor sovietici să fie socotită alegerea „tezelor celor mai valoroase ale lui N. I. Marr”.

În fond, ambele aceste păreri au fost o încercare de a scoate pe Marr și pe adepții lui de sub focul criticii. Majoritatea arheologilor sovietici au respins aceste încercări și au desvăluit rolul adevărat al tezelor greșite ale lui Marr în istoria arheologiei sovietice¹.

Pentru ca să arătăm pe deplin căile luptei duse pentru formarea arheologiei sovietice, și pentru ca să desvăluim pe deplin greșelile și rătăcirile făcute pe această cale, este necesar să creăm istoria arheologiei sovietice. În această lucrare un loc important trebuie rezervat pentru a arăta rolul lui N. I. Marr în arheologie și pentru a demasca răul pe care l-au pricinuit greșelile lui Marr și ale adepților săi, desvoltării științei. Trebuie să arătăm că N. I. Marr nu a putut fi și nu a fost creatorul arheologiei sovietice, nici teoreticianul ei, și nici un arheolog-practician, care să posede cunoștințele necesare, precum și o pregătire teoretică. Marr se interesa de știința arheologică numai în măsura în care el a putut s'o folosească pentru susținerea „teoriilor” sale lingvistice. Chiar Academia de Istorie a Culturii Materiale a fost înființată de N. I. Marr, mai întâi de toate cu scopul de a desvolta „învățătura nouă despre limbă”, și pentru studierea acelor probleme de care are nevoie această învățătură.

Dece s'a întâmplat așa, că, în decurs de peste două decenii, toate

¹ Cu privire la ședințele Consiliului Științific al Institutului de Istorie a Culturii Materiale al Academiei de Științe a U.R.S.S., consacrate problemei despre greșelile lui Marr în arheologie, vezi cronică numărului respectiv al revistei „V. D. I.”.

realizările principale ale arheologiei sovietice au fost legate de numele lui Marr și atribuite prelucrării reușite a teoriilor sale? La aceasta a contribuit „regimul araceevist”, despre care vorbește tovarășul Stalin, și care a existat pe timpul lui Marr nu numai în lingvistică ci și în arheologie. Cu ajutorul acestui regim, născocirile lui Marr erau impuse savanților sovietici ca un adevăr incontestabil, ca unicele concluzii, chipurile marxiste. Sub pretextul de a lupta împotriva științei burgheze, au fost alungați din Academia de Istorie a Culturii Materiale cei mai de vază savanți sovietici: membrul corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S., A. A. Spițîn, savantul emerit V. A. Gorodțov, academicianul V. V. Bartold, care mergeau spre marxism pe căi care nu coincideau cu concepțiile lui N. I. Marr. Aceleași măsuri administrative au fost luate de Marr și de adepții lui împotriva tuturor celor care nu erau de acord cu ei. Însă afară de „regimul araceevist” au fost și alte cauze care au dat posibilitate lui Marr să ocupe un loc de frunte și nemeritat în arheologie. Acestea au fost rătăcirile sincere ale multor arheologi, care s’au încrezut în propaganda sgomotoasă a adepților lui Marr, care afirmau că ei luptă împotriva științei burgheze, de pe poziții marxiste. Critica aspră în formă a rasismului și a altor doctrine burgheze, frazeologia de „stânga” a lui Marr a atras spre el o serie de colaboratori științifici, care nu și-au dat seama că această critică era dusă de pe poziții greșite. Această critică avea un caracter lichidator și, pe lângă negarea neîntemeiată a metodei istorico-comparative, a dus la încercări de a discredita toate procedeele cercetării arheologice ca fiind burgheze.

Trebue să spunem că „teoriile” lui Marr reprezintă aceeași vulgarizare a științei istorice marxist-leniniste ca și greșelile așa zisei „școli” a lui Pocrovski. Ceeace arheologii „datorează” lui Marr este că o întreagă etapă în știință se caracterizează printr’o sociologizare abstractă și printr’o teoretizare deșartă. Materialul concret era ajustat într’o schemă dinainte inventată, în loc să se tragă concluzii obiective, care rezultă din studierea a însuși materialului. Se credea, de pildă, că pe o anumită etapă a dezvoltării istorice, printr’o transformare miraculoasă, în urma unui salt, un popor se transforma în altul. Așa se prezintă speculațiunile cu privire la „transformările stadiale” ale Cimerienilor în Sciți, ale Sciților în Sarmați, ale Sarmaților în Goți, etc.

Proclamând unitatea stadială, găsind elemente închipuite de asemănare între diferite procese, Marr și adepții săi lăsau la o parte, în lucrările lor, specificul local al diferitelor fenomene culturale. Cercetarea arheologică istorică concretă era înlocuită cu teorii cosmopolite. Aceasta oprea ca cercetarea să desvăluie rădăcinile etnice și specificul etnic local. Procesul istoric căpăta o culoare ștearsă și era simplificat la maximum.

Adepții lui Marr socoteau că meritul lor cel mai important era lupta pe care ei o duceau împotriva teoriilor burgheze cu privire la migrațiuni și împotriva teoriei împrumuturilor. Însă tezele cu privire la dezvoltarea autohtonă a unor triburi și popoare izolate au fost enunțate de știința progresistă cu mult timp înainte de Marr și independent de

el. În schimb, noi datorăm lui Marr apariția autohtonismului hipertrofiat, prin izolarea totală a triburilor de vecinii lor. În timp ce pentru știința istorică marxist-leninistă, migrațiunile și împrumuturile prezintă un obiect de cercetare și de explicare, adepții lui Marr negau orice rol al migrațiunilor, ba, câteodată, și existența lor în istorie. Caracterul demagogic al acestei afirmații se desvăluie cel mai bine prin aceea că, negând, în ciuda faptelor, migrațiunile care au avut loc în realitate, Marr și „adeptii” lui inventau migrațiuni fantastice, oricât de multe, dacă aceasta le era necesar ca să explice o oarecare comparație pe baza celor patru elemente (Olbia și Alba-Longa, de pildă, au constituit „temeiul” pentru a susține migrațiunea Etruscilor în regiunea Mării Negre).

Adepții lui Marr considerau drept un merit al lor lupta dusă de ei împotriva teoriilor burgheze, dar oare nu Marr a fost acela care a răspândit în știința sovietică teoria idealistă a lui Lévy-Bruhl despre gândirea primitivă? Adepții lui Marr au creat atitudinea *nihi-listă* față de problemele legate de știința izvoarelor. De aici rezultă învinuirea de factologie burgheză la adresa arheologilor care se ocupă de problemele științei izvoarelor, de aici negarea deplină a metodei tipologice, care a servit pentru clasificarea și datarea materialului arheologic.

Cele mai multe greșeli au fost făcute în lucrările arheologilor consacrate problemelor etnogenezei. Aceasta este lesne de înțeles, fiindcă problemele cu privire la etnogenază nu pot fi rezolvate făcând abstracție de istoria limbii. Iar încercările de a folosi, pentru rezolvarea problemelor cu privire la originea popoarelor, tezele greșite ale teoriei lui Marr, duceau la concluzii false. Aici s'au oglindit unele „descoperiri” ale lui Marr, ca teza despre existența în istoria antică a limbilor, a limbajului „prin gesturi” sau „cinetice”, și teza despre rolul conducător al încrucișării limbilor în formarea limbilor și în dezvoltarea lor, ca și aceea despre dezvoltarea stadială a limbilor, etc.

Tezele profund greșite enumerate aici ale lui Marr și ale adepților săi nu s'au manifestat în arheologie într'o măsură egală și în același timp. Este necesar ca arheologilor sovietici să li se arate rolul dăunător al marrismului în tot decursul dezvoltării științei noastre. Această luptă trebuie să fie dusă nu numai pe planul istoriografiei, și nu trebuie să aibă un caracter de campanie, ci trebuie să fie continuată timp îndelungat. Marrismul este primejdios prin aceea că fondul său dăunător se ascunde în dosul unei formule exterioare cu aparență marxistă. De aceea este câteodată mai greu să-l descoperim și să-l demascăm decât o teorie burgheză fățișă. Desigur că greșelile lui Marr și ale adepților săi, demascate de tovarășul Stalin, nu au nici un fel de șansă de a renaște în știința sovietică, însă există multe derivate ale lor. Toate aceste derivate trebuie să fie scoase în evidență în procesul criticii și al autocriticii, care asigură creșterea și dezvoltarea științei noastre.

Importanța lucrărilor tovarășului Stalin cu privire la problemele lingvisticii depășește cu mult limitele criticii teoriei greșite a lui Marr. Aceste opere ale lui I. V. Stalin au deschis mari posibilități pentru dezvoltarea științei, ele au lărgit programul viitor de activitate nu numai al lingviștilor, ci și al istoricilor și al arheologilor.

De mult timp arheologii simt o necesitate grabnică de a avea un strâns contact științific cu lingviștii. Fără o atare colaborare, problemele cu privire la etnogeneză nu pot fi rezolvate, fiindcă limba este un indiciu etnic foarte important. Incercarea de a rezolva problemele cu privire la originea popoarelor numai pe baza dateilor arheologice este greșită.

Totuși, în timpul stăgnării care a existat în domeniul lingvisticii, până la discuția asupra problemelor lingvisticii, și în timpul unei ne-productivități științifice aproape totale a lingviștilor adepți ai lui Marr, era greu să ne așteptăm la rezultate efective dela o atare colaborare între arheologi și lingviști. Mai mult încă, faptele arată că o atare „colaborare” dăuna mult arheologiei sovietice. Acum arheologii și istoricii antichității trebuie să stabilească un contact strâns cu lingviștii, și nu numai să se folosească de realizările lor științifice în rezolvarea problemelor ce și le propun, ci să ajute și pe lingviști în marea muncă ce le revine acum. „*In afara societății nu există limbă*” — scrie tovarășul Stalin. „*Deaceea limba și legile ei de dezvoltare pot fi înțelese numai în cazul când sunt studiate în legătură indisolubilă cu istoria societății, cu istoria poporului căruia îi aparține limba studiată, și care este creatorul și purtătorul acestei limbi*”¹. Fără ajutorul istoricilor și arheologilor, lingviștii nu vor putea să rezolve o serie de probleme, și, în special, problema foarte importantă cu privire la originea diferitelor limbi.

Intrucât în problemele privitoare la etnogeneză au fost făcute o mulțime de greșeli, aici trebuie să se desfășoare o mare muncă constructivă. Oare aceasta înseamnă totuși că greșelile făcute depreciază lucrările din domeniul etnogenezei în general? Desigur că nu. În fond, savanții sovietici se bazează nu pe teoriile greșite ale lui Marr. Concluzia lor principală că fiecare popor, fiecare națiune nu-și are originea într'un singur strămoș, ci în vreo câțiva strămoși, că numărul unităților etnice ale triburilor și ale popoarelor, în cursul istoriei, nu se mărește, ci se micșorează — se sprijină pe date obiective. Totuși, socotind în mod just că formarea caracterului comun etnic are loc în urma apropierii și descompunerii unor formațiuni etnice mai vechi, arheologii făceau greșeala de a presupune că la formarea popoarelor toate elementele componente participă în mod egal. În prezent, în lumina învățaturii staliniste cu privire la limbă, apare clar necesitatea de a stabili elementele principale printre strămoșii poporului — acele triburi, care erau purtătoarele limbii poporului viitor. Această problemă se complică prin faptul că noi nu cunoaștem limbile din acele epoci istorice timpurii, când aceste triburi au apărut. Deaceea, pentru stabilirea legăturilor genetice ale oricărui trib cu epoca anterioară și cu cea următoare, noi suntem nevoiți să ne limităm numai la datele arheologice. Este necesar ca metoda de cercetare să fie perfecționată în așa mod, încât argumentarea arheologică să devină cu totul incontestabilă. Este foarte important ca problemelor referitoare la știința izvoarelor, pe care Marr și adepții lui le neglijau, să li se acorde mai multă atenție. Atenția față

¹ I. V. Stalin, *Marxismul și problemele lingvisticii*. Gospolitizdat, 1950, p. 22; Ed. P.M.R., p. 23.

de obiecte, față de uneltele de producție, față de arme și de ceramică, sistematizarea, clasificarea și datarea obiectelor arheologice găsite, constituie o etapă importantă în munca fiecărui arheolog, fără de care este imposibil să tragem o concluzie istorică motivată și exactă. Arheologii sovietici au luptat împotriva „factologiei” burgheze, care constă în aceea că studierea obiectului devine un scop în sine, și că obiectul este studiat în desvoltarea lui, care se pretinde că îi este proprie, fără să se țină seama de condițiile istorice, în care el a fost făcut. Adepții lui Marr au căutat să situeze în categoria științei factologiei burgheze orice studiere a obiectelor. Sarcina noastră constă nu numai în aceea de a acorda toată atenția problemei științei izvoarelor, ci să dezvoltăm, și în acest domeniu, metodele noi de cercetare, bazate pe realizările cele mai noi ale științei.

În domeniul etnogenezei slave, una dintre problemele cele mai importante este studierea triburilor slave din perioada cea mai veche, și acumularea unor date noi, pentru a stabili legăturile genetice dintre Slavi și Sciți, deasemenea, și studierea problemei despre așa zisele triburi purtătoare ale culturii „ceramicii cu șnur”, recunoscute, în ultimul timp, ca strămoșii triburilor dela Lujiza și ai altor triburi slave vechi.

Deasemenea, nu putem socoti ca rezolvată problema cu privire la triburile slave nordice și dela răsărit. Arheologii trebuie să acorde atenție deosebită dialectelor din regiunea Cursc-Orlov și Poltava-Chiev, studiind istoria lor cea mai veche.

Arheologii au desfășurat o mare activitate de cercetare în reconstituirea istoriei antice a Patriei noastre. Însă această activitate este încă departe de a fi desăvârșită. S'a acumulat mult material, a cărui clasificare și sistematizare a dat posibilitatea să se creeze o periodizare arheologică-istorică inițială. Însă, în majoritatea cazurilor, avem de a face numai cu „culturi arheologice”, exprimate într'un complex de indicii, care oglindesc numai specificul teritorial al triburilor. Însă problema cu privire la atribuirea etnică a culturilor arheologice este complicată și în multe cazuri nu a fost rezolvată. În prezent, pe arheologi îi mai satisface într'o măsură oarecare, ca o formulă de muncă, denumirea convențională a culturii „tripoliene” sau „fatiene”, „srubnaia” (a construcției în bârne) sau „cargopoliană” (atari noțiuni generalizatoare ca „cultura ceramicii pictate”, „cultura ceramicii ornamentate prin impresiuni de pieptene și gropițe”, etc., devin o etapă parcursă în arheologia sovietică). Totuși, sarcina finală a cercetării arheologice este studierea activității acelor societăți vechi, care oglindesc aceste „culturi”, includerea triburilor și popoarelor care se ascund în dosul termenului „cultură”, în procesul istoric general care s'a desfășurat pe teritoriile vaste ale Patriei noastre.

Aici se simte nevoie nu numai de o muncă intensă, pentru a studia desvoltarea politică, culturală și social-economică a triburilor și a popoarelor, ci și de o muncă preliminară — „în ciornă” — a arheologilor, care însă nu a fost făcută într'o serie de cazuri. Forma extensivă a economiei în epocile istorice timpurii a condiționat caracterul izolat al populației, și a dat naștere și caracterului fărâmițat al triburilor. Arheologii trebuie să aibă de a face adesea cu „culturi”, care acoperă

teritorii vaste. Relativ nu de mult, în cadrul răspândirii așa zisei „culturi a ceramicii ornamentate prin impresiuni de pieptene și de gropițe“ de pe teritoriul dela Baltică până la Ural, au fost scoase în evidență diferite culturi locale; aceeași muncă s'a depus și în ce privește cultura „ceramicii ornamentate cu impresiuni de rogojină“, precum și față de alte culturi. Aceeași muncă trebuie să se depună și față de celelalte „culturi arheologice“, unde, în dosul unui termen general, se ascunde adesea o pluralitate de triburi.

Intr-o anumită măsură, când arheologul are de a face cu atari „culturi“, care acoperă spații imense, el face o greșală, pe care pentru alte condiții istorice o fac istoricii care se ocupă de epoci mai târzii, când ei examinează imperiile din perioada sclavagistă sau medievală, ca ceva integru, uitând de necesitatea studierii triburilor și a popoarelor, care au intrat în componența statului. Mari „comunități de cultură“, cercetate de arheologie, puteau să unească, și probabil că, într-o serie de cazuri, uneau triburile care vorbeau diferite limbi. Numai o lucrare paralelă cu privire la crearea unei hărți arheologice foarte amănunțite a Patriei noastre, precum și o lucrare cu privire la interpretarea istorică a „culturilor arheologice“ vor pune baza pentru scrierea istoriei celei mai vechi a U.R.S.S., care va fi o istorie cu adevărat civilă, în care vor fi oglindite toate laturile cele mai importante ale procesului istoric și în care își vor găsi răspuns la întrebarea cu privire la originea și privire la izvoarele culturii lor, toate popoarele numeroase de pe teritoriul Patriei noastre. Formula stalinistă cu privire la dezvoltare „...dela limbile ginților la limbile triburilor, dela limbile triburilor la limbile popoarelor și dela limbile popoarelor la limbile naționale...“ ne dă posibilitatea să studiem linia neîntreruptă a dezvoltării poporului din adâncă antichitate, când au fost puse elementele limbii actuale, și până în zilele noastre.

Arheologii au nevoie de o periodizare mai precisă decât cea existentă. Greșeala tovarășului Holopov, de care ne ferește I. V. Stalin, a fost încercarea de a transpune fenomenele caracteristice pentru o epocă de dezvoltare a societății într-o altă epocă, în ale cărei condiții aceste fenomene sunt imposibile din punct de vedere istoric. De aceea, o nouă periodizare precisă, cu privire la istoria primitivă, va ajuta pe savanții noștri să studieze fenomenele unei anumite epoci istorice potrivit cu anumite legi ale procesului istoric, caracteristice pentru o epocă dată. Acest proces a fost foarte complex, variat și diferit pe diferitele trepte.

Arheologia trebuie să se desvolte în colaborare cu alte științe și, în primul rând, nu numai cu lingvistica, ci și cu etnografia. Într-o serie întreagă de cazuri, arheologul poate să studieze fenomenele istoriei antice numai în mod retrospectiv, mergând în adâncime pe baza faptelor mai târzii bine cunoscute, ori studiind fenomenele care au supraviețuit, cunoscute din etnografie. Și totuși, în colaborarea creatoare dintre arheologi și etnografi nu există acel contact deplin, care să asigure în-trepătrunderea ambelor științe și rezolvarea cu succes a tuturor acelor probleme, care sunt ridicate de operele tovarășului Stalin cu privire la lingvistică.

Lucrările tovarășului Stalin cu privire la lingvistică desvoltă în mod creator una dintre problemele cele mai importante ale teoriei marxist-leniniste: problema cu privire la bază și suprastructură. Tovarășul Stalin arată că limba „*este legată nemijlocit de activitatea de producție a omului, și nu numai de activitatea de producție, ci și de oricare altă activitate a omului în toate sferile muncii sale, dela producție la bază, dela bază la suprastructură*”. Arheologul, când studiază organizațiile sociale concrete (ginta-tribul-poporul), trebuie să studieze, deasemenea, corelația dintre producție, bază și suprastructură, de pildă, atunci când studiază, pe baza unui material arheologic, problema cu privire la originea artei primitive sau cu privire la originea religiei. Deaceea o tratare justă a acestor probleme și rezolvarea justă a problemei corelației dintre producție, bază și suprastructură, pe baza unui material concret al arheologiei, va da posibilitatea ca să înțelegem ideologia și alte fenomene de suprastructură, care au jucat un rol imens în desvoltarea societății. Arheologii au acordat multă atenție acestor probleme și, câteodată, chiar prea multă, cum a fost de pildă în al treilea deceniu, când teoria „magică” a lui Marr, construirea stadiului „totemic” și al celui „cosmic” în istoria gândirii primitive ocupau un loc important în cercetările științifice. Aceste „cercetări” s’au bazat pe născocirile fantastice ale lui Marr, pe teoria idealistă a lui Lévy-Bruhă, introdusă de el în știința sovietică, cu privire la gândirea primitivă, și pe transformarea proprie a concepțiilor greșite ale lui N. I. Veselovschi. În momentul de față sarcina este să tratăm într-un fel nou, în lumina indicațiilor geniale ale tovarășului Stalin, problemele cu privire la ideologia primitivă și alte fenomene de suprastructură. Corelația dintre cultură și limbă stabilită de I. V. Stalin are o mare importanță în desfășurarea istoriei: „*cultura în ceace privește conținutul ei se schimbă cu fiecare nouă perioadă de desvoltare a societății, în timp ce limba rămâne în esență aceeași în decursul câtorva perioade, servind în egală măsură atât cultura nouă cât și cea veche*”.

Deaceea anumite legi, care sunt descoperite în limbă, nu pot fi transpuse în mod mecanic în istoria culturii. În legătură cu aceasta, este deosebit de important pentru arheologi de a explica caracterul convențional al termenului „cultură arheologică”, care unește obiectele, care reflectă fenomenele și monumentele de suprastructură, care ne dau posibilitate să ne dăm seama de starea bazei unei sau altei societăți.

Arheologia sovietică a crescut și s’a întărit în lupta împotriva științei burgheze. Rolul conducător al științei sovietice este recunoscut în toată lumea nu numai de prietenii noștri. Chiar savanții burghezi, dușmanii noștri, sunt nevoiți să recunoască puterea și influența concepțiilor savanților sovietici. Noi trebuie să ducem o luptă permanentă împotriva științei burgheze, prin desvoltarea științei noastre arheologice în general, și cu ajutorul unei critici deschise, făcută lucrărilor și concepțiilor false și dușmane ale savanților din străinătate. Mulți dintre ei cred, probabil, că demascarea concepțiilor lui Marr, care se opun de pe poziții greșite științei burgheze, deschide posibilitatea pentru regenerarea concepțiilor burgheze. Așa, de pildă, Marr și adepții săi țipau

că ei luptă împotriva teoriei limbii primitive și împotriva teoriei migraționilor. Oare respingerea construcției lui Marr nu înseamnă o întoarcere spre aceste teorii? Nu, nu înseamnă. În primul rând, fiindcă nu Marr, ci întreaga știință sovietică, și nu de pe poziții marriste, ci de pe poziții marxist-leniniste, a luptat împotriva acestor teorii reacționare; în al doilea rând, fiindcă, demascând greșelile lui Marr, tovarășul Stalin a schițat în același timp un larg program de dezvoltare a științei, pe baza teoriei marxist-leniniste, și savanții sovietici merg numai pe această cale, unică, justă.

Trebue să spunem că savanții sovietici nu au negat (dacă excludem denaturările lui Marr) niciodată migrațiunile, în general. Ei s'au manifestat numai împotriva năzuinței științei burgheze de a înfățișa migrațiunile ca unică sau principală forță motrice a procesului istoric. Această tendință, atât de răspândită la savanții burghezi, duce inevitabil la rasism. Acelaș lucru se referă și la teoria „limbii primitive”. Teoria „limbii primitive”, împotriva căreia au luptat savanții sovietici, s'a manifestat ca o teorie universală a dezvoltării istorice a limbilor și nu se baza deloc pe recunoașterea faptelor concrete. Ea ducea în mod inevitabil la recunoașterea patriei primitive și la recunoașterea migrațiilor ca fiind bazele istoriei, ea ducea la transformarea arheologiei într'un joc de-a migrațiunile și împrumuturile, lipsit de conținut. Această pseudo-știință a fost prin toate mijloacele folosită de rasiști pentru scopurile lor. Luptând împotriva denaturărilor marriste, noi nu trebuie să încetăm luptă noastră împotriva migraționismului antiistoric și burghez.

Învățătura stalinistă despre limbă înarmează, atât pe arheologi cât și pe lingviști, cu o armă foarte puternică și ascuțită, care le va ajuta în lupta lor împotriva tuturor teoriilor reacționare.

Legea progresului este principala lege a științei sovietice. Un mijloc puternic pentru aceasta îl constituie lupta de opinii în știință. Necesitatea criticii și autocriticii, necesitatea discuțiilor creatoare și a debaterilor trebuie să fie recunoscute ca un stimulent principal în dezvoltarea arheologiei. Stagnarea creației care a existat în lingvistică se explică într'o mare măsură prin „regimul araceevist” și prin lipsa unei lupte creatoare de opinii. În arheologie nu a existat o atare stagnare; arheologia în fond se dezvoltă pe căi juste, însă lipsa de discuții cu privire la o serie de probleme urgente ale științei, totuși, întârzie rezolvarea cu succes a problemelor celor mai importante. Ca rezultat al recunoașterii autorității indiscutabile a lui Marr, și din cauza lipsei luptei de opinii, greșelile marriste, făcute de arheologi într'o serie de cazuri, nu au fost descoperite la timp.

În procesul debaterii problemelor principale, care au apărut în fața arheologilor în legătură cu apariția lucrărilor tovarășului Stalin cu privire la lingvistică, a fost pusă baza discuției creatoare, care trebuie să se desvolte și să atingă toate laturile de activitate ale marelui colectiv de arheologi sovietici. Cu toate că arheologia sovietică a suferit influența tezelor greșite ale lui N. I. Marr, și din cauza lipsei luptei de opinii, în anii de după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, un drum imens în transformarea științei obiectelor materiale, într'o știință legată organic de știința istorică marxist-leninistă. La sesiunea Secției de Istorie și Fi-

losofie și la plenara Institutului de Istorie a Culturii Materiale al Academiei de Științe a U.R.S.S., care au avut loc între 19—25 Aprilie a.c., au fost trase concluzii cu privire la activitatea de cinci ani a arheologilor sovietici. Au fost arătate succesele mari realizate de știința arheologică sovietică, și realizările importante în aplicarea tezelor geniale ale lui I. V. Stalin cu privire la lingvistică în cercetările de arheologie.

Operele geniale ale lui I. V. Stalin cu privire la marxism în lingvistică ridică știința noastră pe o treaptă nouă și mai înaltă. Insușindu-și în mod creator marea învățătură marxist-leninistă, dezvoltând și precizând metoda de cercetare, arheologii sovietici trebuie să caute să ridice știința istorică la acel nivel de dezvoltare pe care îl arată tovarășul Stalin când scrie: „Știința istoriei societății poate deveni, cu toată complexitatea fenomenelor vieții sociale, o știință tot atât de exactă ca biologia, de pildă, o știință capabilă de a folosi în practică legile dezvoltării societății”¹.

¹ *Istoria P.C. (bolșevic) cursul scurt*, p. 109; Ed. P.M.R., p. 159.